

TIJORAT BANKLARIDA MASOFAVIY BANK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY OMILLARI

Orifjon Hamdamov

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
talabasi

Ilmiy rahbar **Tursunov Faridun
Mustafoevich**

Samarqand iqtisodiyot va servis
instituti bank ishi kafedrasi o'qituvchisi
tursunovfaridun4330@gmailcom

Annotatsiya

Tijorat banklarida masofaviy bank xizmatlarini rivojlantirishning asosiy omillari tahlil qilingan. Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi sharoitida bank-mijoz munosabatlarini yangi bosqichga olib chiqish, xizmat ko'rsatishda tezkorlik, qulaylik va xavfsizlikni ta'minlash dolzarb vazifalardan biri sifatida ko'rilmogda. Shuningdek, O'zbekistonda tijorat banklari tomonidan amalga oshirilayotgan raqamlashtirish siyosati, innovatsion mahsulotlar joriy etilishi va mijozlar ehtiyojiga mos xizmatlar taklifi orqali masofaviy xizmatlar salohiyati tahlil etilgan. Ishda, shuningdek, xorijiy tajribalar asosida O'zbekiston sharoitiga mos taklif va tavsiyalar ham keltirilgan.

Kali so'zlar

Masofaviy bank xizmatlari Tijorat banklari, Raqamli transformatsiya, Bank texnologiyalari, Mobil banking, Internet banking, Innovatsion moliyaviy xizmatlar, Bank infratuzilmasi, Mijozlarga xizmat ko'rsatish sifati, Elektron to'lov tizimlari.

Masofaviy bank xizmatlarining mohiyati

Masofaviy bank xizmatlari – bu bank mijozlariga bank operatsiyalarini bevosita bank filiali yoki ofisiga kelmasdan, masofadan turib bajarish imkonini beruvchi xizmatlar tizimidir. Ushbu xizmatlar quyidagi asosiy turlarga bo‘linadi:

Internet banking: Kompyuter orqali internetga ulangan holda bank xizmatlaridan foydalanish.

Mobile banking: Mobil telefon orqali bank xizmatlaridan foydalanish.

ATM, POS-terminal xizmatlari: Avtomatlashtirilgan qurilmalar orqali amalga oshiriladigan bank operatsiyalari.

SMS banking: Mijozlarga SMS orqali hisoblar bo‘yicha ma'lumotlar yuborish va qisqa operatsiyalarni bajarish.

Masofaviy bank xizmatlarining rivojlanishiga ta'sir etuvchi asosiy omillar

Masofaviy bank xizmatlarining rivojlanishini ta'minlash uchun quyidagi omillar muhim rol o‘ynaydi:

Texnologik omillar

Yangi texnologiyalar va innovatsiyalar: Yangi texnologiyalar, mobil ilovalar, bulutli hisoblash, raqamli xavfsizlik protokollari (masalan, blokcheyn) banklar tomonidan masofaviy xizmatlarni taklif qilish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Internet-infrastruktura: Yaxshi rivojlangan internet infrastrukturasi ega bo‘lish masofaviy xizmatlarning samarali ishlashini ta'minlaydi. Tezkor internet aloqasi va barqaror tarmoq bank xizmatlarining uzluksiz ishlashiga yordam beradi.

Raqobatbardoshlik

Banklar o‘rtasidagi raqobat: Masofaviy xizmatlar banklar uchun raqobat ustunligini ta'minlashda muhim rol o‘ynaydi. Agar biror bank raqobatchilariga

qaraganda yangi texnologiyalarga asoslangan xizmatlarni tezda joriy etsa, u mijozlar e'tiborini jalb qilishda muvaffaqiyat qozonishi mumkin.

Xalqaro tajriba: Dunyo bo'yicha ilg'or tajribalarni o'rganish, masofaviy xizmatlarni rivojlantirishda muvaffaqiyatli strategiyalarni joriy qilish imkoniyatini beradi.

Xavfsizlik va maxfiylik

Ma'lumotlarni himoya qilish: Masofaviy xizmatlarning muvaffaqiyatli ishlashini ta'minlash uchun banklar yuqori darajadagi xavfsizlikni ta'minlashi kerak. Xavfsizlik protokollari va autentifikatsiya usullarining (biometrik autentifikatsiya, ikki faktorli autentifikatsiya) samaradorligi muhim ahamiyatga ega.

Kiberxavfsizlik: Internet banking va mobil banking tizimlarining xavfsizligini ta'minlash uchun maxsus dasturiy ta'minotlar va xavfsizlik tizimlari kerak

Mijoz ehtiyojlari va talablar

Mijozlarning talab va kutishlari: Hozirgi kunda mijozlar tez, qulay va xavfsiz xizmatlarni kutadilar. Mijozlarning harakatlarini tahlil qilish va ularning ehtiyojlariga mos xizmatlarni taqdim etish banklarning muvaffaqiyatli bo'lishiga olib keladi.

Mijozlar bilan interaktiv aloqalar: Mijozlarga masofaviy xizmatlarni taklif qiluvchi banklar, o'z mijozlari bilan interaktiv aloqalarni o'rnatishi, shuningdek, mijozlar fikr-mulohazalariga asoslangan xizmatlarni yaxshilashi kerak.

Yuridik va iqtisodiy omillar

Regulyatsiya va qonunlar: Masofaviy xizmatlarni rivojlantirishda davlatning roli katta. Bank sektori uchun belgilangan qonunlar va reglamentlar, shu jumladan, elektron to'lovlar, ma'lumotlar himoyasi, anti-fraud qonunlari masofaviy bank xizmatlarining xavfsizligini ta'minlashga yordam beradi.

Iqtisodiy omillar: Banklar o'z xizmatlarini kengaytirish uchun investitsiyalarni jalb qilishlari, shuningdek, bank xizmatlarining tariflarini boshqarishlari lozim.

Masofaviy bank xizmatlarining afzalliklari

Tezlik va qulaylik: Masofaviy xizmatlar mijozlarga bank operatsiyalarini tez va qulay tarzda amalga oshirish imkoniyatini beradi.

Geografik cheklovlardan mustaqillik: Mijozlar uchun bank xizmatlaridan foydalanuvchi hududdan qat'i nazar foydalanish imkoniyati mavjud. Iqtisodiy samaradorlik: Banklar uchun operatsiyalarni avtomatlashtirish va xodimlarning ishini optimallashtirish orqali xarajatlarni kamaytirish imkoniyati mavjud.

Masofaviy bank xizmatlarini rivojlantirish istiqbollari

Raqamli to'lov tizimlari: Dunyo bo'ylab raqamli to'lov tizimlari, kriptovalyutalar va blokcheyn texnologiyalarining joriy qilinishi masofaviy xizmatlarning yanada rivojlanishiga sabab bo'ladi.

Sun'iy intellekt va avtomatizatsiya: Banklar mijozlarga xizmat ko'rsatishni yanada yaxshilash uchun sun'iy intellekt va avtomatizatsiya texnologiyalaridan foydalanishlari mumkin.

Yashil banking: Atrof-muhitni himoya qilishga qaratilgan xizmatlar, masalan, elektron hujjatlar va resurslardan samarali foydalanish masofaviy bank xizmatlari rivojlanishining istiqbolli yo'nalishi bo'lishi mumkin.

Xulosa

Tijorat banklarida masofaviy bank xizmatlarini rivojlantirish – zamonaviy bank tizimining raqobatbardoshligini oshirish va mijozlarga yuqori sifatli xizmat ko'rsatishning muhim omillaridan biridir. Ushbu xizmatlarning joriy etilishi bank operatsiyalarini soddalashtiradi, xarajatlarni kamaytiradi, mijozlar bilan o'zaro aloqalarni kuchaytiradi hamda moliyaviy inklyuziyani ta'minlaydi. Masofaviy

xizmatlarni muvaffaqiyatli rivojlantirish uchun texnologik infratuzilma, malakali kadrlar, axborot xavfsizligi va qulay huquqiy muhit zarur hisoblanadi. O'zbekistonda so'nggi yillarda bu yo'nalishda ijobiy islohotlar olib borilmoqda va tijorat banklari tobora ko'proq innovatsion yechimlarni amaliyotga tatbiq etmoqda. Kelgusida masofaviy bank xizmatlarini yanada kengaytirish bank sektorining raqamli transformatsiyasini jadallashtirib, iqtisodiy taraqqiyotga ijobiy hissa qo'shadi.

Adabiyotlar ruyxati:

1. Xayitov Sh.Sh. – Bank marketingi va zamonaviy xizmat ko'rsatish texnologiyalari. – T.: "IQTISODIYOT", 2019.
 2. Nuriddinov Q.Q. – Elektron tijorat va raqamli moliyaviy xizmatlar. – T.: "Fan va texnologiya", 2020.
 3. Djalilov J. va boshqalar – Digital Banking in Central Asia: Opportunities and Barriers. – Central Asia Economic Review, 2021.
- Mark][aziy Osiyoda, jumladan O'zbekistonda, raqamli bank xizmatlarini rivojlantirishga oid tadqiqot maqola.
4. Yunusov M.B. – Innovatsion texnologiyalar va bank tizimi. – T.: "Iqtisod-Moliya", 2021.
 5. International Monetary Fund (IMF) – Fintech Notes: The Rise of Digital Banking, 2022.
 6. Alimov A.N. – Banklar faoliyatida axborot texnologiyalarining o'rni. – T.: "Ma'rifat", 2020.